

Brüssel, 8. detsember 2025
(OR. en)

16548/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0101(COD)

JAI 1878
ASILE 120
ASIM 91
CODEC 2054

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	16025/25
Komisjoni dok nr:	8042/25 + ADD 1
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348 liidu tasandil turvaliste päritoluriikide loetelu kehtestamise osas – Üldine lähenemisviis

Nõukogu jõudis oma 8. detsembri 2025. aasta istungil kokkuleppele üldises lähenemisviisis eespool nimetatud ettepaneku suhtes.

Komisjoni ettepanekusse tehtud täiendused on esitatud ***paksus kaldkirjas*** ja väljajäetud tekst on tähistatud nurksulgudega [...]. Mis puudutab eesistujariigi poolt määrusesse (EL) 2024/1348 tehtud muudatusi, mida komisjoni esialgne ettepanek ei sisaldanud, siis on kõnealuse määruse praeguse tekstiga võrreldes tehtud täiendused esitatud ***paksus allajoonitud kaldkirjas*** ja väljajäetud tekst on tähistatud nurksulgudega [...].

Ettepanek

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348 liidu tasandil turvaliste päritoluriikide loetelu kehtestamise osas

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 78 lõike 2 punkti d,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,

võttes arvesse Regionide Komitee arvamust²[...],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

¹ ELT C , , lk .

² ELT C , , lk .

ning arvestades järgmist:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1348³ kohaselt [...] **kohaldatakse** erinorme, kui taotleja on pärit turvalisest päritoluriigist. Eelkõige tuleb taotlus läbi vaadata kiiremini ja kui taotlejal ei ole veel lubatud liikmesriikide territooriumile siseneda, võib liikmesriik taotluse sisu läbi vaadata piirimenetluses.

- 2) **Määrusega (EL) 2024/1348 on ette nähtud võimalus käsitada vastavalt kõnealuses määruses sätestatud tingimustele kolmandaid riike liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena.** Turvalise päritoluriigi mõistet tuleb rangemalt kohaldada, sest see on oluline vahend, mis toetab tõenäoliselt põhjendamatute taotluste kiiret läbivaatamist, kuna teatavad kolmandad riigid määratakse turvalisteks päritoluriikideks. Samuti on vaja kõrvaldada mõned senised erinevused liikmesriikide turvaliste päritoluriikide loetelude vahel. Seepärast tuleks kehtestada liidu tasandil turvaliste päritoluriikide loetelu. Kuna liikmesriikidele jääb õigus kohaldada või kehtestada õigusakte, millega lubatakse riiklikul tasandil käsitada turvaliste päritoluriikidena muid riike kui neid, mida käsitatakse turvaliste päritoluriikidena liidu tasandil, peaks selline ühine liidu tasandil käsitamine tagama, et kõik liikmesriigid kohaldavad kõnealust mõistet ühetaoliselt nende taotlejate suhtes, kelle päritoluriiki käsitatakse turvalisena.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1348, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL (ELT L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

- 3) Asjaolu, et kolmandat riiki peetakse kas liidu või liikmesriigi tasandil turvaliseks päritoluriigiks, ei saa anda selle riigi kodanikele absoluutset turvalisuse tagatist, *isegi mitte nendele, kes ei kuulu sellisesse isikute kategooriasse, kelle suhtes tehti erand kolmanda riigi käsitlemisel turvalise päritoluriigina*, ega kõrvalda järelikult vajadust vaadata rahvusvahelise kaitse taotlus individuaalselt läbi. *Oma olemuse tõttu saab turvalisena käsitlemise aluseks oleva hinnangu andmisel võtta arvesse üksnes asjaomase riigi üldist, tsiviil-, õiguslikku ja poliitilist olukorda ning seda, kas seal tagakiusamise, piinamise või ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise eest vastutavaks tunnistatud inimeste suhtes karistusi ka tegelikult kohaldatakse*. Liikmesriigid võivad turvalise päritoluriigi mõistet kohaldada üksnes juhul, kui taotleja ei suuda individuaalse hindamise raames esitada andmeid, mis põhjendaksid, miks turvalise päritoluriigi mõiste ei ole tema suhtes kohaldatav, ning tingimusel, et taotlejal on selle riigi kodakondsus või ta on kodakondsuseta isik ja tema varasem alaline elukoht oli selles riigis. Kõnealuse mõiste kohaldamine individuaalse hindamise raames ei mõjuta seda, et teatavad taotlejate kategooriad võivad sattuda kindlaksmääratud kolmandates riikides eriolukorda ja neil võib seega olla põhjendatud kartus tagakiusamise ees või reaalne oht kannatada tõsist kahju.

- 3a) *Selle hindamine, kas kolmandat riiki tuleks käsitada turvalise päritoluriigina, põhineb mitmesugustel asjakohastel ja kättesaadavatel teabeallikatel, sealhulgas liikmesriikidelt, Euroopa Liidu Varjupaigaametilt (edaspidi „varjupaigaamet“), Euroopa välisteenistuselt, ÜRO pagulaste ülemvolinikult ja muudelt asjaomastelt rahvusvahelistelt organisatsioonidelt saadud teabel. Hindamisel võetakse kooskõlas määrusega (EL) 2024/1348 võimaluse korral arvesse ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2303⁴ artiklis 11 osutatud päritoluriigi teabe ühist analüüsi. Selliste teabeallikate põhjal peetakse mitut kolmandat riiki turvaliseks päritoluriigiks.*
- 4) Riikidele, kellele on antud liidu kandidaatriigi staatus, on Euroopa Liidu lepingus sätestatud tingimused ja põhimõtted, millele iga liikmesriigiks saada sooviv riik peab vastama. Need kriteeriumid kehtestati 1993. aastal Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel ja neid karmistati 1995. aastal Madridis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel. Need on järgmised: selliste institutsioonide stabiilsus, mis tagavad demokraatia, õigusriigi, inimõigused ning vähemuste austamise ja kaitse; toimiv turumajandus ning võime tulla toime ELi turul valitseva konkurentsiga ning võime täita liikmesusest tulenevaid kohustusi, sealhulgas suutlikkus rakendada tulemuslikult norme, standardeid ja poliitikat, mis moodustavad ELi õiguse, ning järgida poliitilise, majandus- ja rahaliidu eesmäärke. Euroopa Ülemkogu annab riigile kandidaatriigi staatuse Euroopa Komisjoni arvamuse alusel, mis on koostatud pärast seda, kui riik on esitanud liidu liikmeks astumise avalduse.

⁴ *Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2303, mis käsitleb Euroopa Liidu Varjupaigaametit ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 439/2010 (ELT L 468, 30.12.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2303/oj>).*

5) [...]⁵[...]

⁵ [...]

- 6) Euroopa Ülemkogu on andnud ELi kandidaatriikidele selle staatuse Euroopa Komisjoni soovitusel ühehäälselt otsusega. Eelkõige ELi liikmesuse poliitiliste kriteeriumide osas on leitud, et ELi kandidaatriigid on teinud edusamme selliste institutsioonide stabiilsuse saavutamisel, mis tagavad demokraatia, õigusriigi, inimõigused ning vähemuste austamise ja kaitse. Seetõttu võib järeldada, et neid kolmandaid riike, millele on antud ELi kandidaatriigi staatus, tuleks *pidada turvalisteks päritoluriikideks määruse (EL) 2024/1348 tähenduses ja seega tuleks neid käsitada turvaliste päritoluriikidena liidu tasandil*⁶. *Siiski tuleks nõuetekohaselt arvesse võtta asjaolu, et olukord ELi kandidaatriigis võib muutuda sedavõrd, et riiki ei tohiks enam turvalise päritoluriigina käsitada. Seetõttu tuleks käesoleva määrusega ette näha võimalus, et kolmandaid riike, millele on antud ELi kandidaatriigi staatus, ei käsitata enam turvalise päritoluriigina, kui esineb ükskõik milline järgmistest asjaoludest: tsiviilisiku elu või isikupuutumatus mõjutab riigis valitseva rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu tõsine [...] oht kogeda juhuslikku vägivalda; riigi tegevuse tõttu on vastu võetud piiravad meetmed Euroopa Liidu toimimise lepingu viienda osa IV jaotise tähenduses, mis mõjutavad põhiõigusi ja -vabadusi ning on asjakohased kolmanda riigi käsitamisel turvalise päritoluriigina, või [...] kogu ELis on heaks kiidetud varjupaigataotlejate määr asjaomasest riigist pärit taotlejate puhul kõrgem kui 20 %.* *Ajavahemikul, mil käesolevas määruses sätestatud asjaolud püsivad, ei tohiks liikmesriigid ELi kandidaatriigist pärit taotlejate suhtes turvalise päritoluriigi mõistet kohaldada.*

⁶ *Need käsitused ei piira Euroopa Ülemkogu ega nõukogu tulevasi otsuseid kandidaatriikide liitu vastuvõtmise kohta.*

6a) *On oluline, et liidu kandidaatriikide käsitamist turvaliste päritoluriikidena kohaldataks ühetaoliselt kõigis liikmesriikides, sealhulgas seoses käesolevas määruses sätestatud asjaoludega, mille korral neid riike ei tuleks enam turvaliste päritoluriikidena käsitada. Selleks et hõlbustada käesoleva määruse rakendamist ja tagada õiguskindlus, peaks komisjon pidevalt jälgima olukorda liidu kandidaatriikides ning teavitama liikmesriike ja nõukogu, kui ühes neist riikidest esineb või lakkab esinemast mõni nimetatud asjaoludest. Pidades silmas võimalikku mõju liidu ja liikmesriikide välissuhetele, ei tohiks komisjon ilma nõukogu eelneva heakskiiduta teavitada liikmesriike asjaolust, et ELi kandidaatriigis valitseva rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu mõjutab tsiviilisiku elu või isikupuutumatus tõsine oht kogeda juhuslikku vägivalda. Sellest tulenevalt peaks komisjon enne, kui ta teavitab liikmesriike ELi kandidaatriigis rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu tõsisest juhusliku vägivalla ohust, teavitama sellest nõukogu, kes peaks andma oma eelneva heakskiidu.*

6b) *Kui komisjon teavitab liikmesriike ja nõukogu sellest, kas liidu kandidaatriigis valitseva rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu mõjutab tsiviilisiku elu või isikupuutumatus tõsine oht kogeda juhuslikku vägivalda, peaks ta võtma arvesse mitmesuguseid asjakohaseid teabeallikaid, sealhulgas teavet asjaomaselt liidu institutsioonilt, organilt või asutuselt või rahvusvaheliselt organisatsioonilt. Eelkõige peaks komisjonil olema võimalik võtta arvesse seda, kas Euroopa Ülemkogu või nõukogu on tunnistanud rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti olemasolu asjaomases kolmandas riigis. Samamoodi peaks komisjonil olema võimalik juhul, kui ta teavitab liikmesriike ja nõukogu sellest, et ELi kandidaatriigis ei mõjuta rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu tsiviilisiku elu või isikupuutumatus enam tõsine oht kogeda juhuslikku vägivalda, võtta arvesse asjaolu, et Euroopa Ülemkogu või nõukogu on tunnistanud, et asjakohased asjaolud on lakanud esinemast.*

7) Kosovo kohta⁷ varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt käsitavad 16 liikmesriiki Kosovot liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina ja Kosovost pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu liidus oli 2024. aastal 5 %. Kosovo on potentsiaalne liidu kandidaatriik. Tema põhiseadusesse on inkorporeeritud peamised rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. Kosovo on mitmeparteiline parlamentaarne esindusdemokraatia, kus võim on jaotatud seadusandlike, täidesaatvate ja kohtuasutuste vahel ning asjaomane õigusraamistik on kooskõlas Euroopa standarditega. Üldiselt tagab riigi õigusraamistik põhiõiguste kaitse ja on kooskõlas Euroopa standarditega. Puuduvad märgid Kosovo kodanike väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Kosovos puudub oht kannatada tõsist kahju määruse (EL) 2024/1347⁸ artikli 15 tähenduses. Riigisisises õiguses puudub surmanuhtlus ning Kosovo ametiasutused on pühendunud piinamise ja väärkohtlemise ärahoidmisele. Kosovos ei toimu relvastatud konflikti ja seetõttu puudub oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvakonfliktides. Kosovos ei toimu tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.

⁷ Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.“

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1347, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule, millega muudetakse nõukogu direktiivi 2003/109/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2011/95/EL (ELT L, 2024/1347, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1347/oj>).

- 8) Bangladeshis kohta varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt käsitlevad kuus liikmesriiki Bangladeshis liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina ja Bangladeshist pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu liidus oli 2024. aastal 4 %. Bangladesh on ratifitseerinud mõned rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. Bangladesh on parlamentaarne vabariik, mida reguleerib põhiseadus, milles nähakse ette täidesaatva ja kohtuvõimu lahusus. Puuduvad märgid Bangladeshis kodanike väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Üldiselt puudub reaalne oht kannatada tõsist kahju määruse 2024/1347 artikli 15 tähenduses. Kuigi Bangladeshis on ette nähtud surmanuhtlus ning riik ei ole allkirjastanud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti juurde kuuluvat teist fakultatiivset protokollit, mis käsitleb surmanuhtluse kaotamist, viiakse surmanuhtlust harva täide. Bangladesh on ratifitseerinud piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni. Bangladeshis ei toimu relvastatud konflikte ja seetõttu puudub oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvakonfliktides. Üldiselt ei toimu riigis tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.

9) Colombia kohta varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt ei käsita ükski liikmesriik Colombiat praegu liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina, ent Colombiast pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu liidus oli 2024. aastal 5 %. Riik on ratifitseerinud peamised rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. 1991. aasta põhiseaduses ja sellele järgnenud konstitutsioonikohtu kohtupraktikas on sätestatud tugevad inimõiguste tagatised. Colombia on föderaalne vabariik, kus on esindusdemokraatia ja võim on jaotatud seadusandlike, täidesaatvate ja kohtuasutuste vahel. Puuduvad märgid Colombia kodanike ulatuslikust väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Üldiselt puudub Colombias oht kannatada tõsist kahju määruse (EL) 2024/1347 artikli 15 tähenduses, välja arvatud konkreetsetes maapiirkondades, kus riik ei ole täielikult esindatud. Surmanuhtlus on Colombia põhiseadusega keelatud. Piinamist ning ebainimlikku või inimväärikust alandavat kohtlemist keelav õigusraamistik on kooskõlas rahvusvaheliste standarditega. Riigis puudub üldine oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvastatud konfliktides. Üldiselt ei toimu riigis tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.

- 10) Egiptuse kohta varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt käsitavad kuus liikmesriiki Egiptust liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina ja Egiptusest pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu ELis oli 2024. aastal 4 %. Riik on ratifitseerinud peamised rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. Egiptus on vabariik, kus president on nii riigipea kui ka täidesaatva võimu juht. Puuduvad märgid Egiptuse kodanike väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Üldiselt puudub reaalne oht kannatada tõsist kahju määruse (EL) 2024/1347 artikli 15 tähenduses. Kuigi Egiptuse karistusseadustiku ja sõjaõiguse normide alusel on surmanuhtlus ette nähtud, on Egiptus ratifitseerinud piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni. Egiptus on oma riiklikus inimõiguste strateegias teatanud kavatsusest muuta eelvangistuse seadust, parandada kinnipidamistingimusi, piirata surmanuhtlusega karistatavate kuritegude arvu ja edendada inimõiguste kultuuri kõigis valitsusasutustes. Seni on tehtud edusamme institutsioonilises plaanis, ent nüüd on vaja muudatused ka tulemuslikult rakendada. Egiptuses ei toimu relvastatud konflikti ja seetõttu puudub oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvakonfliktides. Üldiselt ei toimu riigis tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.

11) India kohta varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt käsitavad üheksa liikmesriiki Indiat liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina ja Indiast pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu liidus oli 2024. aastal 2 %. Riik on ratifitseerinud peamised rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. India on põhiseaduslik vabariik ja parlamentaarne demokraatia. Puuduvad märgid India kodanike väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Üldiselt puudub reaalne oht kannatada tõsist kahju määruse (EL) 2024/1347 artikli 15 tähenduses. Kuigi India kriminaalõiguses on surmanuhtlus ette nähtud ning riik ei ole allkirjastanud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti juurde kuuluvat teist fakultatiivset protokollit, mis käsitleb surmanuhtluse kaotamist, ei ole surmanuhtlust pärast 2020. aastat praktikas täide viidud. India on [...] **allkirjastanud** piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni. Indias ei toimu relvastatud konflikti ja seetõttu puudub oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvakonfliktides. Üldiselt ei toimu riigis tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.

12) Maroko kohta varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt käsitavad 11 liikmesriiki Marokot liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina ja Marokost pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu liidus oli 2024. aastal 4 %. Riik on ratifitseerinud peamised rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. Maroko on parlamentaarne monarhia. Puuduvad märgid Maroko kodanike väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Üldiselt puudub reaalne oht kannatada tõsist kahju määruse (EL) 2024/1347 artikli 15 tähenduses. Kuigi Maroko kriminaalõiguses on surmanuhtlus ette nähtud ning riik ei ole ratifitseerinud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti juurde kuuluvat teist fakultatiivset protokollit, mis käsitleb surmanuhtluse kaotamist, on ta alates 1993. aastast järginud surmanuhtluse täideviimisele kehtestatud moratooriumi. Maroko on ratifitseerinud piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärlikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni. Marokos ei toimu relvastatud konflikti ja seetõttu puudub oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvakonfliktides. Üldiselt ei toimu riigis tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.

13) Tuneesia kohta varjupaigaametilt saadud teabe kohaselt käsitavad kümme liikmesriiki Tuneesiat liikmesriigi tasandil turvalise päritoluriigina ja Tuneesiast pärit taotlejate taotluste heakskiitmise määr kogu liidus oli 2024. aastal 4 %. Riik on ratifitseerinud peamised rahvusvahelised inimõigustealased õigusaktid. 2022. aasta põhiseadusega kehtestati presidentaalne süsteem. Puuduvad märgid Tuneesia kodanike väljasaatmisest, tagasisaatmisest või väljaandmisest riikidesse, kus on surmanuhtluse, piinamise, tagakiusamise või ebainimliku või alandava kohtlemise oht. Üldiselt puudub reaalne oht kannatada tõsist kahju määruse (EL) 2024/1347 artikli 15 tähenduses. Kuigi Tuneesia kriminaalõiguses on surmanuhtlus ette nähtud ning riik ei ole ratifitseerinud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti juurde kuuluvat teist fakultatiivset protokollit, mis käsitleb surmanuhtluse kaotamist, on ta alates 1991. aastast järginud surmanuhtluse täideviimisele kehtestatud moratooriumi. Tuneesia on ratifitseerinud piinamise ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise ja karistamise vastase konventsiooni. Tuneesias ei toimu relvastatud konflikti ja seetõttu puudub oht kogeda juhuslikku vägivalda rahvusvahelistes või riigisisestes relvakonfliktides. Üldiselt ei toimu riigis tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses.

14) [...]

- 15) Kolmandat riiki võidakse määruse (EL) 2024/1348 kohaselt käsitada turvalise päritoluriigina siis, kui õigusliku olukorra, õiguse demokraatlikus süsteemis kohaldamise ja üldiste poliitiliste olude põhjal on võimalik tõendada, et riigis ei toimu tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses ning puudub reaalne oht kannatada kõnealuse määruse artiklis 15 määratletud tõsist kahju.
- 16) Kuna Bangladeshis, Colombias, Egiptuses, Indias, Marokos ja Tuneesias ning Kosovos kui liidu potentsiaalses kandidaatriigis puudub üldiselt tagakiusamise või tõsise kahju oht määruse (EL) 2024/1347 tähenduses, nagu näitab ka väga madal heaks kiidetud varjupaigataotluste määr, [...] **võib järeldada, et need riigid vastavad turvaliste päritoluriikide kriteeriumidele määruse (EL) 2024/1348 tähenduses ja neid riike tuleks käsitada liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena. See ei piira liikmesriikide võimalust käsitada riigi tasandil turvaliste päritoluriikidena muid kolmandaid riike ega võimalust käsitada määruse (EL) 2024/1348 tulevaste muudatusepanekute alusel edaspidi liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena veel teisi nimetatud määruse tingimustele vastavaid kolmandaid riike.**
- 17) Nende riikide käsitamine liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena ei mõjuta määruse (EL) 2024/1348 sätet, mille kohaselt võivad liikmesriigid kohaldada turvalise päritoluriigi mõistet üksnes juhul, kui taotlejad ei suuda individuaalse hindamise raames esitada andmeid, mis põhjendaksid, miks turvalise päritoluriigi mõiste ei ole nende suhtes kohaldatav. Sellega seoses tuleks erilist tähelepanu pöörata taotlejatele, kes on nendes riikides eriolukorras, nagu LGBTIQ-inimesed, soolise vägivalla ohvrid, inimõiguste kaitsjad, usuvähemused ja ajakirjanikud.

17a) Olulised muutused kolmandas riigis, mida käsitatakse turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil, võivad ebaproportsionaalselt mõjutada selle riigi konkreetseid piirkondi või isikute rühmi, mis toob kaasa sellest riigist pärit teatavate taotlejate erinevad kaitsevajadused ja vajaduse kaitsta nende taotlejate menetlustagatise. Kolmandat riiki on määruse (EL) 2024/1348 kohaselt võimalik käsitada turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina, tehes erandi selle territooriumi konkreetsete osade või selgelt tuvastatavate isikute kategooriate puhul. Määrusega (EL) 2024/1348 on ka ette nähtud, et komisjon peatab delegeeritud õigusaktiga kolmanda riigi käsitamise turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil, kui olukord selles riigis märkimisväärselt halveneb. Olukorras, kus turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil käsitatav kolmas riik ei vasta enam kogu oma territooriumi või riigi elanikkonna teatavate kategooriate puhul määruses (EL) 2024/1348 sätestatud sellise käsitamise sisulistele tingimustele, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, et osaliselt peatada asjaomase kolmanda riigi territooriumi konkreetsete osade või selgelt tuvastatavate isikute kategooriate puhul selline käsitamine kuueks kuuks, kui see on vajalik, asjakohane ja proportsionaalne, pidades silmas riigis toimuvaid olulisi muutusi, mis mõjutavad seda riigi osa või isikute kategooriat.

Lisaks peaks komisjon kolme kuu jooksul pärast kolmanda riigi sellise käsitamise osalist peatamist sätestava delegeeritud õigusakti vastuvõtmist esitama seadusandliku ettepaneku, et jätta kolmanda riigi turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil käsitamise kohaldamisalast välja need territooriumi osad või isikute kategooriad, mille suhtes peatamist kohaldatakse. Kui liikmesriik teatab seejärel komisjonile, et ta leiab põhjendatud hinnangu alusel, et pärast kõnealuse kolmanda riigi olukorras toimunud muutusi vastab see riik taas määruses (EL) 2024/1348 sätestatud tingimustele kogu riigi puhul või osa puhul selle territooriumist või elanikkonna konkreetsete osade puhul, võib komisjon teha ettepaneku muuta vastavalt selle riigi käsitamist turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina.

- 18) Kuna rändeolukord võib kiiresti muutuda ja suureneb surve, mis tuleneb selliste segarändevoogude saabumisest, millest suure osa moodustavad need, kelle võimalus saada rahvusvahelist kaitset on väike, peaks liikmesriikidel olema võimalik kohaldada määruse (EL) 2024/1348 artikli [...] **42 lõike 1 punktis j** sätestatud taotluste läbivaatamise kiirendamise alust varasemast kuupäevast kui kõnealuse määruse kohaldamise üldine kuupäev, **tingimusel et liikmesriigid on üle võtnud ja rakendanud direktiivis 2013/32/EL sätestatud asjakohased sätted ja menetlused**. See võimaldaks liikmesriikidel rändevoogude muutustele kiiresti ja paindlikult reageerida. Võttes arvesse, et selliste taotlejate taotlused on tõenäoliselt põhjendamatud, võimaldaks nende kiire menetlemine kiirendatud või piirimenetluses varjupaiga- ja rändeasutustel tõhusamalt hinnata tegelikke taotlusi, teha kiiremaid otsuseid ning aidata seeläbi kaasa varjupaiga- ja tagasisaatmispoliitika paremale ja usaldusväärsemale toimimisele, austades täielikult põhiõigusi.

- 19) Selleks et võtta **jätakuvalt** arvesse keerulist ja tegelikku olukorda kolmandas riigis, **mida ei käsitata liidu tasandil turvalise päritoluriigina ega turvalise kolmanda riigina**, peaksid liikmesriigid saama enne määruse (EL) 2024/1348 kohaldama hakkamist [...] **selliste õigusaktide kohaldamisel või koostamisel**, mis võimaldavad [...] **selliste riikide riiklikul tasandil käsitamist, teha seda** koos eranditega [...] **nende riikide** territooriumi konkreetsete osade või selgelt tuvastatavate isikute kategooriate suhtes.
- 20) Kuna käesoleva määruse eesmärki koostada liidu tasandil ühine turvaliste päritoluriikide loetelu ja edendada määruse (EL) 2024/1348 teatavate sätete kohaldamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning seda on võimalik saavutada ainult liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- 21) [...]Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 ja artikli 4a lõike 1 kohaselt on Iirimaa [...]22. juuli 2025. aasta kirjas teatanud oma soovist osaleda käesoleva [...]määruse vastuvõtmisel ja kohaldamisel.
- 22) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokoll nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.
- 23) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja peetakse kinni eelkõige ELi põhiõiguste hartaga tunnustatud põhimõtetest.
- 24) Määrust (EL) 2024/1348 tuleks vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EL) 2024/1348 muudetakse järgmiselt.

-1) Artikli 60 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Vastavalt artiklis 63 sätestatud tingimustele on komisjonil õigus artikli 74 kohaselt võtta vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad kolmanda riigi liidu tasandil turvalise kolmanda riigina käsitamise täielikku või osalist peatamist.“

0) Artikli 61 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Kolmandaid riike [...] võidakse käesoleva määruse kohaselt käsitada [...] turvaliste päritoluriikidena üksnes siis, kui õigusliku olukorra, õiguse demokraatlikus süsteemis kohaldamise ja üldiste poliitiliste olude põhjal on võimalik tõendada, et riigis ei toimu tagakiusamist määruse (EL) 2024/1347 artikli 9 tähenduses ning puudub kõnealuse määruse artiklis 15 määratletud tõsise kahju kannatamise reaalne oht.“

1) Artiklit 62[...] muudetakse järgmiselt.

a) Lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Kolmandaid riike võib [...] käsitada liidu tasandil turvalise päritoluriigina vastavalt artiklis 61 ja käesolevas artiklis sätestatud tingimustele.“;

[...]b) [...] lõike 1 järele lisatakse järgmised lõiked:

„1a. Käesoleva määruse II lisas loetletud kolmandaid riike käsitatakse liidu tasandil turvaliste päritoluriikidena.

[...]1b. **Kolmandaid riike** [...], millele on antud liidu kandidaatriigi staatus, käsitatakse liidu tasandil **samuti** turvaliste päritoluriikidena, välja arvatud juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest:

- a) tsiviilisiku elu või isikupuutumatus mõjutab riigis valitseva rahvusvahelise või riigisisese relvastatud konflikti tõttu tõsine [...] oht kogeda juhuslikku vägivalda;
- b) *kõnealuse kolmanda* [...] riigi tegevuse tõttu, *mis mõjutab põhiõigusi ja -vabadusi ning on asjakohane kolmanda riigi käsitamisel turvalise päritoluriigina, nagu on sätestatud artiklis 61*, on vastu võetud piiravad meetmed Euroopa Liidu toimimise lepingu viienda osa IV jaotise tähenduses;
- c) menetleva ametiasutuse selliste otsuste osakaal, millega antakse rahvusvaheline kaitse asjaomasest riigist pärit taotlejatele – kas selle kodanikele või kodakondsuseta isikutele, kes on selle riigi endised alalised elanikud –, on viimaste kättesaadavate üleliiduliste keskmiste Eurostati andmete kohaselt suurem kui 20 % *menetleva ametiasutuse poolt asjaomase kolmanda riigi kohta tehtud otsuste koguarvust*. [...]

Kui mõni esimese lõigu punktides a–c osutatud tingimustest on täidetud või need enam täidetud ei ole, teavitab komisjon sellest liikmesriike ja nõukogu. Punkti a puhul peab komisjon enne liikmesriikide teavitamist saama nõukogu eelneva heakskiidu.“;

[...]

c) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Vastavalt artiklis 63 sätestatud tingimustele on komisjonil õigus artikli 74 kohaselt võtta vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad kolmanda riigi liidu tasandil turvalise päritoluriigina käsitamise täielikku või osalist peatamist.“

2) Artikkel 63 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 63

Kolmandate riikide liidu tasandil turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina käsitamise peatamine ja tühistamine

- 1. Olukorra olulise muutumise korral kolmandas riigis, mida liidu tasandil käsitatakse turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina, koostab komisjon põhjendatud hinnangu selle kohta, kas asjaomane riik vastab artiklis 59 või artiklis 61 sätestatud tingimustele, ja kui komisjon leiab, et need tingimused ei ole enam täielikult või osaliselt täidetud, kohaldatakse järgmisi sätteid:*

a) kui artiklis 59 või 61 sätestatud tingimused ei ole enam täidetud kolmanda riigi territooriumi konkreetsete osade või riigis selgelt tuvastatavate isikute kategooriate puhul, võtab komisjon kooskõlas artikliga 74 vastu delegeeritud õigusakti, et asjaomase kolmanda riigi käsitlemine liidu tasandil turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina kõnealuste osade või kategooriate puhul kuueks kuuks osaliselt peatada;

b) kui artiklis 59 või 61 sätestatud tingimused ei ole kolmanda riigi kogu territooriumi või elanikkonna puhul enam täidetud, võtab komisjon [...] artikli 74 kohaselt vastu delegeeritud õigusakti, millega peatatakse kuueks kuuks täielikult kõnealuse kolmanda riigi käsitlemine liidu tasandil turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina.

2. **Komisjon jälgib pidevalt olukorda lõikes 1 osutatud kolmandas riigis, võttes muu hulgas arvesse liikmesriikidelt ja varjupaigaametilt saadavat teavet seoses olukorra edasise muutumisega kõnealuses riigis.**

3. *Kui komisjon on kooskõlas lõike[...] 1 punktiga a või b vastu võtnud delegeeritud õigusakti, millega peatatakse liidu tasandil kolmanda riigi käsitlemine turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina asjaomase kolmanda riigi territooriumi terviku või osa või isikute kategooriate puhul, esitab ta kolme kuu jooksul pärast selle delegeeritud õigusakti vastuvõtmist seadusandliku tavamenetluse kohaselt [...] ettepaneku, et [...] :*
- a) muuta kõnealuse kolmanda riigi käsitlemine turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil, et näha ette erandid lõike 1 punkti a kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktiga hõlmatud territooriumi konkreetsete osade või selgelt tuvastatavate isikute kategooriate puhul, või*
- b) tühistada kõnealuse kolmanda riigi käsitlemine turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil.*
4. *Kui komisjon ei ole esitanud lõikes 3 osutatud ettepanekut kolme kuu jooksul pärast lõikes 1 osutatud delegeeritud õigusakti vastuvõtmist, kaotab delegeeritud õigusakt [...] kehtivuse. Kui komisjon esitab kõnealuse ettepaneku kolme kuu jooksul pärast lõikes 1 osutatud delegeeritud õigusakti vastuvõtmist, on tal õigus põhjendatud hinnangu alusel kõnealuse delegeeritud õigusakti kehtivust pikendada veel kuue kuu pikkuseks ajavahemikuks, mida võib veel ühe korra pikendada.*

5. *Ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, kaotab kolmanda riigi turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina käsitamise täielik või osaline peatamine liidu tasandil kehtivuse, kui komisjoni esitatud ettepanekut tühistada kolmanda riigi käsitamine turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil või seda muuta ei võeta vastu 15 kuu jooksul alates sellest, kui komisjon ettepaneku esitas.“*

3) *Artikkel 64 asendatakse järgmisega:*

„Artikkel 64

Kolmandate riikide käsitamine turvalise kolmanda riigi või turvalise päritoluriigina liikmesriigi tasandil

1. *Liikmesriigid võivad jätta kehtima või kehtestada õigusaktid, mis võimaldavad rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eesmärgil käsitada liikmesriigi tasandil turvaliste kolmanda riigi või turvalise päritoluriigina muid riike lisaks neile, mida käsitatakse turvalisena liidu tasandil.*
2. *Kui kolmanda riigi käsitamine turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil on täielikult või osaliselt peatatud artikli 63 lõike 1 punkti a või b kohaselt vastu võetud delegeeritud õigusaktiga, ei käsita liikmesriigid seda riiki turvalise kolmanda riigina ega turvalise päritoluriigina liikmesriigi tasandil.*

3. *Kui kolmanda riigi käsitlemine turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil on [...] tühistatud või seda on muudetud seadusandliku tavamenetluse kohaselt, võib liikmesriik teatada komisjonile, et ta leiab asjaomase riigi olukorras toimunud muutustest tulenevalt, et see riik vastab taas artikli 59 lõikes 1 [...] või artiklis 61 sätestatud tingimustele.*

Teates tuleb esitada põhjendatud hinnang selle kohta, et riik vastab artikli 59 lõikes 1 [...] või artiklis 61 sätestatud tingimustele, sealhulgas selgitus konkreetsete muutuste kohta kolmanda riigi olukorras, mille tulemusena riik jälle nimetatud tingimustele vastab. Kui see on asjakohane, täpsustab liikmesriik oma teates, milliste kolmanda riigi territooriumi osade või isikute kategooriate suhtes tema hinnangut kohaldatakse.

Pärast teate saamist palub komisjon varjupaigaametil esitada talle teavet ja koostada analüüs kolmandas riigis valitseva olukorra kohta.

Kui liikmesriigi teatatud kolmanda riigi käsitlemine turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil on artikli 63 lõike 3 punkti b kohaselt tühistatud, võib teavitav liikmesriik [...] käsitada asjaomast kolmandat riiki liikmesriigi tasandil turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina ainult tingimusel, et komisjon ei esita sellele vastuväiteid.

Komisjoni vastuväidete esitamise õigus on piiratud kahe aastaga alates kuupäevast, mil tühistati kõnealuse kolmanda riigi käsitlemine turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil. Komisjon esitab kõik vastuväited kolme kuu jooksul pärast liikmesriigi iga teate saamist ja pärast kolmandas riigis valitseva olukorra nõuetekohast läbivaatamist, võttes arvesse käesoleva määruse artikli 59 lõikes 1 ja artiklis 61 sätestatud tingimusi.

Kui komisjon leiab, et [...] artikli 59 lõikes 1 ja artiklis 61 sätestatud tingimused on taas täidetud esimese lõigu kohaselt saadud teates käsitletud kolmanda riigi territooriumi terviku või osa või isikute kategooriate puhul, võib ta seadusandliku tavamenetluse kohaselt esitada ettepaneku käesoleva määruse muutmiseks, et käsitada asjaomast kolmandat riiki turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina liidu tasandil selliste isikute kategooriate puhul, kellega seoses, või selliste kolmanda riigi territooriumi osade puhul, millega seoses kõnealused tingimused on täidetud.

4. *Liikmesriigid teavitad komisjoni ja varjupaigaametit kolmandatest riikidest, mida käsitatakse liikmesriigi tasandil turvalise kolmanda riigina või turvalise päritoluriigina 12. juunil 2026 ja vahetult pärast iga sellist käsitamist või käsitamisega seoses tehtud muudatust. Liikmesriigid teavitavad komisjoni ja varjupaigaametit kord aastas sellest, milliste muude turvaliste kolmandate riikide osas rakendatakse kõnealust mõistet konkreetsete taotlejate puhul, nagu on osutatud artikli 59 lõike 4 punktis b.*“

4) *Artiklit 78 muudetakse järgmiselt.*

a) *Lõikes 2 asendatakse sõna „liskas“ fraasiga „I liskas“.*

[.../5) Artiklit 79 muudetakse järgmiselt.

a) Lõikele 2 lisatakse järgmine lõik:

„Artikli 59 lõiget 2, artikli 61 lõiget 2 ja artikli 61 lõike 5 punkti b kohaldatakse aga alates määruse (EL) .../... [(millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348)] jõustumise [...] **kuupäevast** mõiste „turvaline **päritoluriik** [...]“ kohaldamise osas vastavalt direktiivi 2013/32/EL artiklitele 36 ja 37 ning mõiste „turvaline **kolmas riik** [...]“ kohaldamise osas vastavalt direktiivi 2013/32/EL artiklile 38 **enne 12. juunit 2026.**“;

b) lõikele 3 lisatakse järgmine lõik:

„[...] **Liikmesriik võib** kohaldada enne 12. juunit 2026 direktiivi 2013/32/EL artikli 31 lõike 8 kohase kiirendatud läbivaatamismenetluse või direktiivi 2013/32/EL artikli 43 kohaselt piiril või transiiditsoonis läbiviidava menetluse alusena artikli 42 lõike 1 punkti j ja artikli 42 lõike 3 punkti e, **kui liikmesriik on asjaomased sätted üle võtnud ja on rakendanud kõnealuses artiklis nimetatud erimenetlusi riigi tasandil enne määruse (EL) .../... [(millega muudetakse määrust (EL) 2024/1348)] jõustumise kuupäeva.**“;

c) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Liikmesriikide puhul, kelle jaoks direktiiv 2013/32/EL ei ole siduv, käsitatakse käesoleva artikli lõigetes 2 ja 3 esitatud viiteid sellele direktiivile viidetena direktiivile 2005/85/EÜ.“

[...]6) Pealkiri „Lisa“ asendatakse pealkirjaga „I lisa“ ning käesoleva määruse lisa tekst lisatakse **määrusesse (EL) 2024/1348** II lisana.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

„II LISA

Liidu tasandil käsitatakse turvaliste päritoluriikidena järgmisi kolmandaid riike:

Bangladesh

Colombia

Egiptus

India

Kosovo*

Maroko

Tuneesia

* Kõnealune nimetus ei piira seisukohti staatuse suhtes ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.“